

75 GODINA ELIPSE

Tekst: SAŠA CERAJ

U svibnju prije 75 godina u Zagrebu je otvoreno Srednjoškolsko igralište, negdašnja Elipsa. Ono je predstavljalo jedino ograđeno i športu namijenjeno zemljište u Zagrebu na kojem se svakodnevno održavala nastava tjelesne i zdravstvene kulture osnovnih i srednjih škola, uz održavanje različitih tečajeva, treninga i utakmica.

Odbojkaška utakmica na dan otvorenja Elipse

Nekadašnja Elipsa, danas Srednjoškolsko igralište u Zagrebu, smješteno je na velikoj gradskoj parceli omeđenoj Rooseveltovim trgom s istoka, Klaićevom ulicom sa sjevera, Kačićevom ulicom sa zapada te ulicom Izidora Kršnjavoga s juga. Igralište je oblikovano na temelju prvog pozivnog međunarodnog arhitektonsko-urbanističkog natječaja provedenog u Hrvatskoj te je kao prvi objekt te vrste služio ponajprije za održavanje nastave tjelesne i zdravstvene kulture.

Bio je to prvi moderni školski centar u Zagrebu u to doba, s gombaonicom, garderobama, kupaonicama i uređenim sportskim igralištem elipsastog oblika prema uzoru na igralište u Görlitzu (Saska, Njemačka) gdje je dr. Franjo Bučar pohadao tečaj za športsku naobrazbu.

Obnova i otvorenje igrališta

Nakon I. svjetskog rata, na Srednjoškolskom igralištu podignute su barake za smještaj i stanovanje istarskih izbjeglica što je potrajalo sve do 1930. godine kada započinje akcija I. muške realne gimnazije, uz vodstvo direktora Pavla Serdara, na temelju koje se pristupilo odstranjivanju baraka te se krenulo u izgradnju igrališta

prilagođenog potrebama učenika.

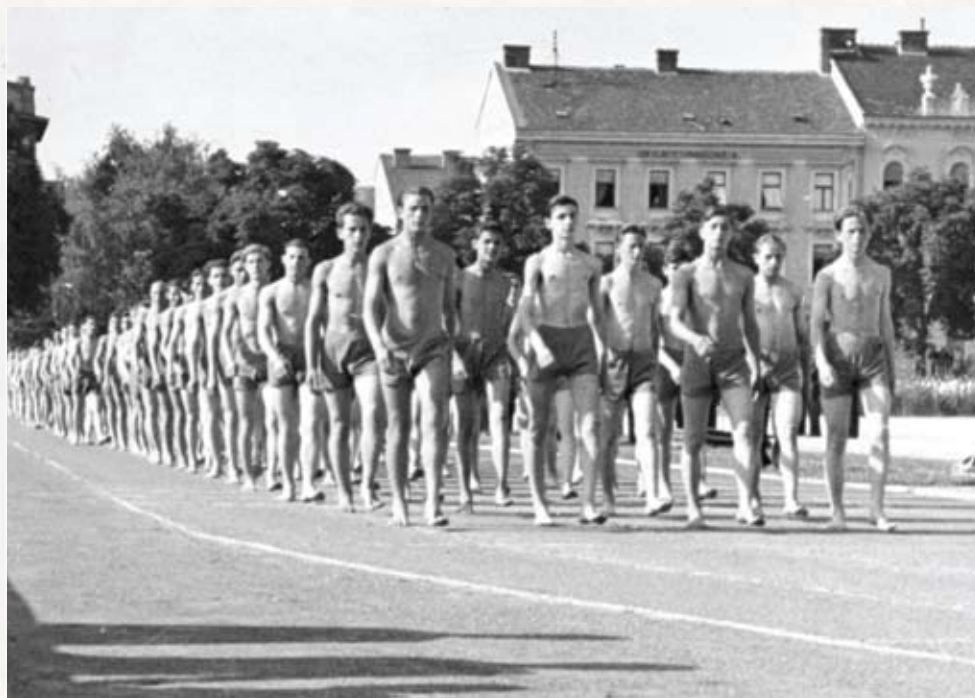
Prema nacrtu arhitekta Luje Senderdija krajem 1933. godine, započeli su radovi te je izgrađeno veliko središnje rukometno igralište veličine 70 puta 110 metara, a oko igrališta smjestila se velika atletska staza dužine 333,33 metara sa šest pruga. Igralište je bilo prekriveno svijetložutom zemljanom masom, a atletska staza uobičajenom crvenom šljakom.

Uređena su i četiri zaletišta s jamama s pijeskom za skok u dalj, na zapadnoj je strani podignut nasip s drvenim klupama za oko šest stotina gledatelja, a na istočnoj nasip iste veličine za stajanje. Između nasipa za stajanje i gimnastičke dvorane uređeno je manje igralište veličine 30 puta 70 metara kao pomoćno vježbalište i igralište za odbojku i košarku.

Uz današnju Klaićevu ulicu bili su uređeni i teniski tereni koji su uz nekoliko privatnih bili jedini takvi tereni u Zagrebu do 1906. godine. Na jugozapadnom dijelu nalazilo se čak i igralište za kriket...

Prekriven potok Kraljevec

Gradnja Srednjoškolskog igrališta dovršena je u svibnju 1935. godine, a njegovo službeno otvorenje održano je u subotu 1. i u nedjelju 2. svibnja iste godine, kada je u svom govoru ban dr. Marko Kostrenčić igralište otvorio za upotrebu. Prvi članovi uprave igrališta bili su direktor Pavle Serdar (predsjednik) - kasnije ga je naslijedio Tomo Lukšić - dr. Živko Prebeg, arhitekt Lujo Senderdi i tajnik Vladimir Janković.

Otvorenje Srednjoškolskog igrališta 1935. godine

Gradske vlasti najavljuju gradnju dvoetažne podzemne garaže ispod Srednjoškolskog igrališta te je u sklopu ovih radova najavljeno i uređenje samog igrališta.

Na Srednjoškolskom igralištu održavale su se mnoge aktivnosti, pa je tako Franjo Bučar 1896. godine organizirao športsku priredbu za gledatelje, organiziranu prema programu Olimpijskih igara, a predstavljala je i završnu svečanost prvog „Tečaja za učitelje gimnastike“ kojeg je dr. Bučar vodio od 1894. do 1896. godine u Zagrebu. Devet godina kasnije, 1905., Bučar na Elipsi organizira prvu hrvatsku srednjoškolsku gimnastičku svečanost na kojoj je pred oko 4.000 gledatelja nastupalo više od 1.200 učenika.

Dimenzije igrališta su se mijenjale te je ono dodatno prošireno 1908. godine kada je potok Kraljevec koji je teкао na zapadnom dijelu Elipse u smjeru sjever-jug, prekriven, a igralište prošireno prema zapadu. Iste godine odobren je zahtjev nogometaša te je igralište pretvoreno u pravokutni oblik kako bi bolje odgovaralo održavanju treninga i utakmica.

S obzirom da je Elipsa, uz nogometno igralište HAŠK-a na Tuškancu, bio jedini teren u Zagrebu (iako nedostatanе dužine i širine), na njemu su se odigrali svi najznačajniji nogometni susreti. Na sjeveroistočnoj strani uz Klaićevu ulicu, naknadno je izbetonirano još jedno košarkaško igralište.

I ekološka vrijednost

Slobodni dijelovi športskog sklopa u početku su bili prekriveni njegovanom travom i raznim ukrasnim nasadima, tako da je to zajedno sa športskim površinama dalo lijep izgled igrališnom prostoru u prostornome športskom parku. To je igralište bilo izvanredno održavano...

Srednjoškolsko igralište predstavljalo je jedino ograćeno i športu namijenjeno zemljište u Zagrebu na kojem se svakodnevno održavala nastava tjelesne i zdravstvene kulture osnovnih i srednjih škola, uz održavanje različitih tečajeva, treninga i utakmica.

Danas, iako igralište i dalje koristi veliki broj učenika za nastavu (šest škola), a poslije podne dolaze brojni športaši i rekreativci, vlada mišljenje kako je igralište nedovoljno održavano. Gradske vlasti najavljuju gradnju dvoetažne podzemne garaže ispod Srednjoškolskog igrališta te je u sklopu ovih radova najavljeno i uređenje samog igrališta.

Ariana Štulhofer naglašava osobitost, važnost i vrijednost ovog prostora prvenstveno na temelju njegova položaja te ističe jedinstvenost ove površine. Korisnici tog športskog prostora najbolji su pokazatelji njegova višestruka značenja, ne samo kao povijesne arhitektonsko-urbanističke cjeline, mjesto socijalnog življenja i druženja, već i njegove ekološke vrijednosti. A drvoredi u Klaićevoj i Ulici Kršnjavoga, zajedno s postojećim zelenilom na samome igralištu, tvore zeleni potez - neophodan kao prirodna zaštita od buke gustog gradskog prometa te nudi ugodno osvježanje u vrućim ljetnim danima...

LITERATURA:

Štulhofer, A., Muraj, I., (2003.), Srednjoškolsko igralište u Zagrebu, Prostor, 2, Zagreb
Janković, V., (1976.), Od zagrebačke Elipse do Srednjoškolskog igrališta, Povijest sporta, 7, Zagreb
Radan, Z., (1987.), Razvoj tjelesnog vježbanja i sporta na Sveučilištu u Zagrebu, Povijest sporta, 18, Zagreb.